

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

SEKRETARZ STANU
Aleksandra Gajewska

DD-I.055.2.2024
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

ZAWIADOMIENIE O SPOSOBIE ZAŁATWIENIA PETYCJI

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2018 poz. 870), w związku z petycją w sprawie nierównego traktowania rodzin zastępczych spokrewnionych, uprzejmie informuję.

Na podstawie art. 41 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.) rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Krąg osób mogących pełnić funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej został ograniczony do babci, dziadka i rodzeństwa dziecka, na których zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.) spoczywa obowiązek dostarczania dziecku środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny). Choć na stwierdzenie istnienia i określenie wysokości obowiązku alimentacyjnego w stosunku do zobowiązanych w dalszej kolejności, którymi są m.in. dziadkowie i rodzeństwo, wpływa wiele czynników związanych zarówno z dzieckiem, jak i osobami zobowiązanymi, to nie zmienia to faktu, że osoby te są odpowiedzialne za zapewnienie dziecku pozbawionemu opieki rodziców odpowiedniego poziomu i warunków życia. Wynika to z istoty więzów rodzinnych i prawnych. Dlatego też ustawodawca różnicował możliwość ubiegania się o niektóre ze świadczeń oraz wysokość świadczeń w rodzinie zastępczej spokrewnionej oraz rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej. Powyższe rozwiązania znajdują potwierdzenie w zasadach związanych zarówno z prymatem rodziny, także w kwestii odpowiedzialności za dziecko, jak i zasadą pomocniczości państwa w udzielaniu pomocy i opieki dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej.

Niniejsze stanowisko zostało również potwierdzone w orzecznictwie. Wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt: K 12/12, stwierdzono, że przepis art. 80 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zgodny z art. 32

ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu wyroku wskazano m.in., iż sporne świadczenie przewidziane w art. 80 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny ma charakter celowy i skierowane jest na zabezpieczenie środków na utrzymanie dziecka. Obowiązek dostarczania środków na utrzymanie dziecka powinien w pierwszej kolejności należeć do rodziców naturalnych, a w określonych ustawowo przypadkach - do dziadków oraz rodzeństwa. Zgodnie bowiem z art. 128 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy obowiązek alimentacyjny obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo.

Na ten obowiązek składa się dostarczanie dziecku środków na utrzymanie (zaspokajanie jego bieżących potrzeb konsumpcyjnych), a w miarę potrzeby także środków na wychowanie służących rozwojowi intelektualnemu. Źródłem tego obowiązku jest stosunek pokrewieństwa wynikający ze wspólności pochodzenia.

Od takich obowiązków zarówno moralnych, jak i prawnych wolne są podmioty tworzące niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze. W tym stanie rzeczy nie zasługuje na uwzględnienie zatem twierdzenie, że na rodzinie zastępczej spokrewnionej i na niespokrewnionej ciąży jednakowe obowiązki uzasadniające równą partycypację państwa w kosztach utrzymania dziecka. Członek najbliższej rodziny (dziadek i babcia lub siostra i brat), wywiązując się ze swoich obowiązków moralnych w postaci sprawowania pieczy zastępczej nad najbliższym krewnym, jednocześnie wywiązuje się ze swoich obowiązków prawnych, których źródłem jest Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Rodzina zastępcza spokrewniona nie została jednak pozbawiona pomocy ze strony państwa. Przysługuje jej m.in. świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Wysokość świadczeń wskazana w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to kwoty minimalne, natomiast rodzinie, po rozpatrzeniu jej sytuacji, może być przyznana kwota wyższa. Ponadto, w kompetencjach rady powiatu pozostaje możliwość ustalenia minimalnej wysokości świadczeń na poziomie wyższym od określonego w ustawie. Możliwość tę zawiera art. 91 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który stanowi, że rada powiatu, w drodze uchwały, może podnieść minimalną wysokość świadczeń pieniężnych. Obecnie świadczenie to wynosi nie mniej niż 1002 zł. Ponadto na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej przysługuje także świadczenie wychowawcze 800+ oraz jednorazowe świadczenie wynoszące 300 zł (Dobry Start). Należy również wskazać, że zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać:

- 1) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka;
- 2) świadczenie na pokrycie:
  - a) niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - jednorazowo,
  - b) kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki - jednorazowo lub okresowo.

Wskazane wyżej przesłanki odnoszące się do obowiązków wynikających z więzi rodzinnych wpłynęły również na zastosowanie przez ustawodawcę zróżnicowania wysokości pomocy na

usamodzielnienie osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną w stosunku do osoby opuszczającej rodzinę zastępczą niespokrewnioną z dzieckiem..

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić że obecnie obowiązujące uregulowania są zgodne z prawem. Ponieważ obecnie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej toczą się prace nad reformą systemu pieczy zastępczej, to wszelkie wpływające od zainteresowanych środowisk uwagi są poddawane pogłębionym analizom. Dotyczy to także zgłoszonych przez Państwa uwag dotyczących zasady przyznawania świadczeń dla rodzin zastępczych spokrewnionych oraz osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze spokrewnione, szkoleń dla rodzin zastępczych spokrewnionych oraz inne zagadnienia dotyczące wprowadzenia możliwych zmian organizacyjnych i legislacyjnych przyjaznych dla rodzin zastępczych spokrewnionych.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Aleksandra Gajewska
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/